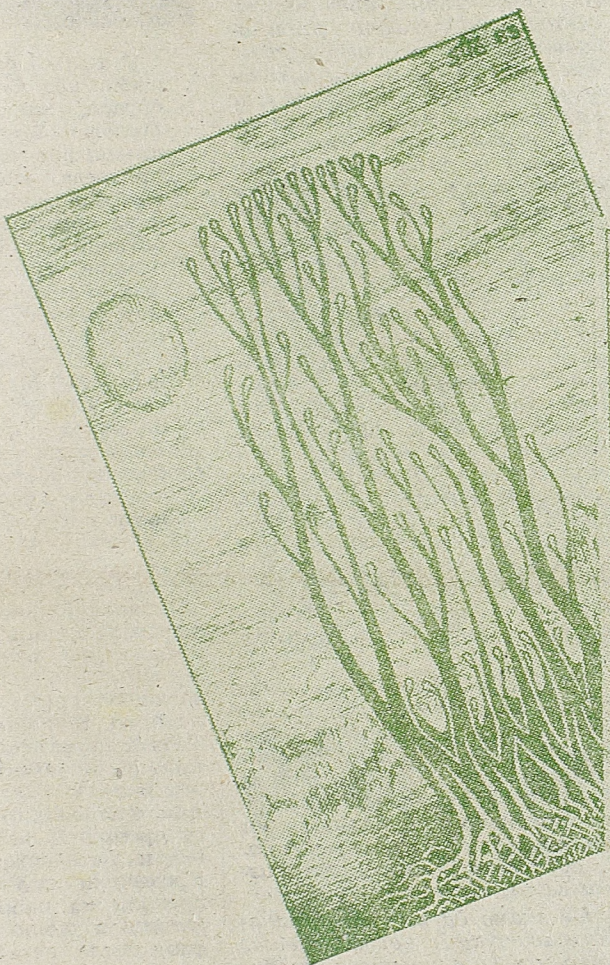

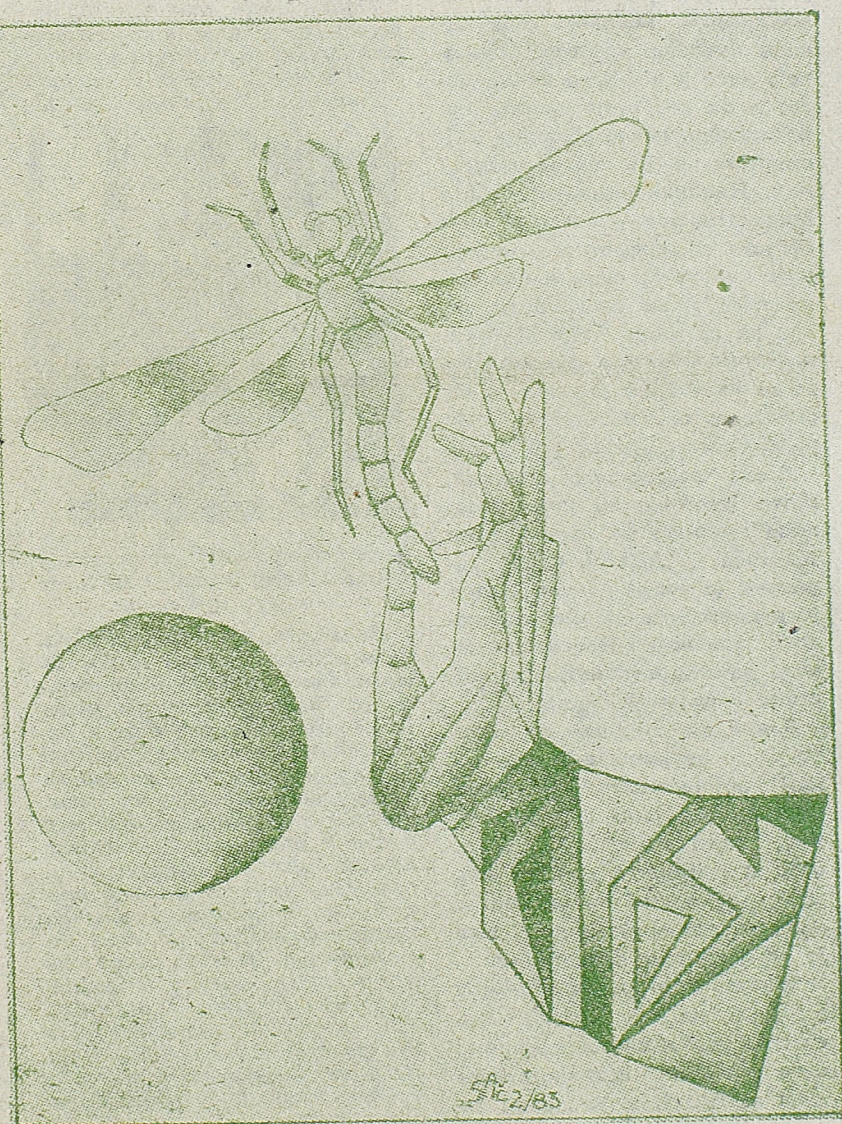
ми

лист младих истраживача србије ● број 16 ● II 1983.

Адмир Смајловић

Њ. В. ВОДА

5/12/83

АСТРОНОМИ

У

САРАЈЕВУ

ВРЕДНИЈЕ, ЦИЛЕ...

ВРЕДНИЈЕ, ЦИЛЕ...

С ПОВОДОМ

ГЛУВИ ТЕЛЕФОНИ

У последње време учестале су, усмене или писмене, критике упућене редакцији овог нашег листа у којима се каже да уопште не пишемо о овом или оном друштву Младих истраживача, овој или оној акцији итд. Све ове критике (ми их, у ствари, сматрамо сугестијама) прихватимо и уважавамо, али се, ни у ком случају, не сматрамо искључивим кривцима (нити уопште кривима) за својеврстан вакуум који тренутно постоји када је у питању информисање о активностима појединих организација истраживача. Да одмах разјаснимо ствар. Лист нема своје мезимце, симпатије, љубимце међу организацијама МИ, о којима се пише афирмативно из броја у број, којима упорно и нештедице поклања свој новако скучени простор. Напротив, лист је на исти начин отворен за све организације истраживача, почев од оних најстаријих па до новоформираних. Никакве симпатије (ако ћемо искрено — симпатичније су нам организације у повоју које кубуре са свим и свачим) не могу и не смеју бити услов да се пише о некој организацији. Једини критеријум за то је — РАД. Пишемо и писаћемо о организацијама које раде, бележе вредне резултате.

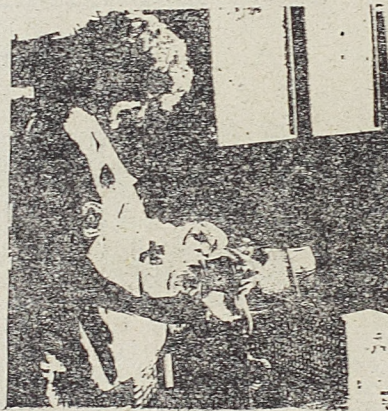
А она друга, можда важнија, ствар је: нико од појединаца нема монопол на објављивање текстова у „МИ“у. Сваки сарадник је добро дошао (тешко је и набројати све оне, на жалост углавном безуспешне апеле нашим читаоцима да постану сарадници листа).

Дакле, ви који нам се жалите да се не пише ништа о вашој организацији, престаните са тим, верујемо добронамерним, критикама, и латите се вера и напишите шта се збива у тој вашој организацији, како се реализују акције, шта је са њиховим резултатима... и пошаљите то на нашу адресу (стоји у импресу листа). Постајите добродошли сарадник овог нашег истраживачког „МИ“а. Верујемо да ће он тада постати много бољи него је сада.

РЕДАКЦИЈА

На минулом семинару за активисти организација и иницијативних одбора Младих истраживача Србије спроведена је, међу полазницима семинара, анкета у којој се, између осталог, говорило и о информисању у истраживачким организацијама. Анализом одговора полазника долази се до, слободно се може рећи, поразне чињенице: велика већина испитника (а полазници семинара су били углавном перспективни активисти омладинске организације у својим срединама) веома мало зна о организацијама Младих истраживача у својим градовима (не зна којим конкретним активностима се баве, које су им најзначајније акције, где су им просторије итд.), док добар део „први пут чује да у местима где живе постоји организација МИ“.

Тешко да ће ико паметан го ре наведене полазнике семинара окарактеристати незналицама или томе слично, и разлоге за њихово лоше информисање

о активности МИ тражити у њима самима. Разлози за то су на сасвим другој страни.

Не желимо овде филозофирати о великом значају информисања. Сви смо, верујемо, свесни тог значаја. Међутим, намеће се утисак да гро наших организација веома мало ради на упознавању јавности са својом активношћу. Подоста су нас, изгледа, успокојиле ласкаве оцене „званичника“ упућене нашем раду и организацији нам. Оно није да се, као специфична организација младих, нисмо афирмисали на овим мериђанима. Није да не уживамо подршку многих појединаца и институција у друштву. Али, гледано дугорочно то је до ста релативна чињеница, залог на коме не можемо искључиво градити своју будућност. Морам се стално изнова потврђивати новим резултатима, успесица. У супротном, осуђени смо на пронаст. Не гине нам — као уосталом свима онима који за-

стану у трици с временом — веома брзи заборав. Стална борба за углед незамислива је без садржајног информисања. И то не информисања као некакве пратеће, споредне делатности, некаквог прирепка. Већ као саставног дела целокупне активности организације. Акција је, у нашој делатности, лек за све. Акција, односно њени резултати најуспешнија су пропаганда и најсадржајнија информација о стваралаштву МИ. Акција је, даље, незамењив „малац“ за нове, младе кадрове. У контексту практичне информативке говорено, успешно реализована акција је најсигурнији начин да се Младим истраживачима посвети део простора или времена у локалним, и оним већим средствима информисања.

Тешко је разговарати о информисању у организацијама МИ, а не присетити се минулих времена када су млади истраживачи још увек били у потражи за својим местом под сунцем.

Немогуће је заобићи некадашње „Недеље Младих истраживача“ у оквиру коју су, у цело-недељном контакту истраживача са јавношћу, приказивани филмови и слајдови са истраживачких акција, држане трибине (данас тако популарних као начин комуникације) о истраживачком раду, организовања предавања истакнутих и дилем свега познатих научника и истраживача, организовани квизови, постављане изложбе фотографије.

Крајње неправедно би било занемарити улогу који су за афирмацију омладинског научноистраживачког рада одиграле такозване Смотре радња Младих истраживача, које су су донедавно установљавале минимално једном годишње, а које су, тешко је наћи прави разлог за то, готово изумрле.

Не знамо да ли су ове данашње генерације истраживача, иако материјално много богатије, сиромашније ентузијазмом или талентом за писање од оних већ средовечних истраживача, али је чињеница да се, за разлику од негдашњих времена, не прсте могу избројати данашње организације које у току године издају неки билтен о својим активностима, који је, то се изгледа заборавља, веома важно средство информисања јавности. О некаквим листовима или подлисцима у локалним новинама, или сталној рубрици у омладинском или неком другом програму радио-станице да и не говоримо. Информисање је процес, а не чин. Стога захтева стални рад. Оно о чему се стално не говори као да и не посто-

ји. Тога морамо бити свесни. Информисању о нашој организацији и унутар ње морамо придавати значај који оно и заслужује. Не дозволимо да нас људи, услед недостатка актуелних, правих информација о нашем раду, памте по некаквим често конструисаним ексцесима (у стилу: А ви сте, оно, те и те године демолоирали онај хотел). Ми то, сигурно, не заслужујемо.

Јадранко Бојановић

У тешкој саобраћајној несрећи код Осечине, 25. фебруара, живот је изгубио Милован Милосављевић, дипломирани инжењер пољопривреде, учесник и руководилац многих истраживачких акција и један од најактивнијих чланова спелеолошке групе Друштва младих истраживача „Владимир Мандић Манда“ из Ваљева.

На састанку Председништва РК Младих истраживача Србије, одржаном 26. фебруара, минутом ћутања одата је последња пошта Шваци, једном од пионира покрета Младих истраживача у Србији.

Милован је био један од двојице спелеолога који су први продрли у новоткривену пећину. Ми, остали део групе седели смо пет-шест километара да леко од те пећине и ручали. Тада смо угледали Милована који је, онако прљав и ознојен претрчао ту влакњеност да би нам одушевљено саопштио да су продрли у пећину, да је дивна и дуга око двеста метара. Прекинули смо са ручком и кренули ка пећини. Заиста је изгледала дивно и установили смо, после детаљног премењавања, да је дуга читавих четири стотине метара. Касније смо ту пећину назвали Мандина пећина, по имену нашег настрадалог друга Владимира Мандића Манде“.

Никада нећу заборавити Милованов однос према раду, његов самопрегор. Када смо прошле године копали у Чаваој пећини у Граховском пољу, он се онесвеснивао од гасова који су остајали после минирања, али није престајао са копањем. Такав је ето, био наш Шваца“.

— Сећања проф. др Раденка Лазаревића, дугогодишњег сарадника ваљевских спелеолога.

ми

Лист Младих истраживача Србије ● Издаје Информативно-аналитички центар РК МИС ● Одговорни уредник: Мирослав Николн ● Главни уредник: Јадранко Бојановић ● Технички уредник: Зоран Михаиловић ● Редакција: Томислав Јевтић, Сулејман Меденчевић, Владимир Милић, Горан Митић, Биљана Станковић, Јасмина Тодоровић ● Примерак листа је бесплатан ● Прилози се не хонораришу и не враћају ● Адреса редакције: Републичка конференција Младих истраживача Србије, Хо Ши Минова 27; 11070 Нови Београд; телефон 011/146-659 ● Штампана: ГРО „Глас“, Београд, Влајковићева 3; телефон 011/340-551.

УСКОРО И ОРГАНИЗАЦИЈА

Интересовање за рад у организацији Младих истраживача јавља се још 1979. у ОВЦ „Милић Радовановић“. Истраживачки рад одвијао се, углавном, кроз постојеће секције, при чему значајну помоћ пружају поједини професори. У рад је било укључено двадесетак ученика Центра, одржано је више је днoдневних акција које су задржаваје имали биолошке и истраживачке програме. Тог лета више ученика учествује на републичким истраживачким акцијама. Међутим, већ идуће године рад истраживача јењава, углавном због одласка нај-

активнијих ученика на школовање у друге средине. У фебруару 1982. Тополу је посетио Караван Младих истраживача и у потпуности извршио своју информативно-пропагандну функцију и поново заинтересовао ученике за рад у ОМИ. Тада формирамо Иницијативни одбор чији задатак је био да уз помоћ ОК ССО, приближи младима сврху и циљеве омладинског истраживачког рада и да постепено створи услове за формирање организације МИ. Успешан рад Иницијативног одбора најбоље потврђује чињеница да се за ОИА Тиговим

путем 82 пријављује 35 ученика. Али, због разних околности, на тој акцији учествује само 7 чланова, међу којима и два ученика основних школа.

У септембру прошле године историчарска секција се укључује у реализацију пројекта „Топола у борби за слободу 1804 — 1945.“ Тај пројекат захтева дугогодишња истраживања, тако да ће учесници имати могућности да кроз рад на њему стекну огромна искуства. До сада је организовано више једнодневних акција на територији општине ради прикупљања

мемоарске грађе и свих података везаних за период 1804 — 1945. У свим акцијама учествовао је и велики број ученика старијих разреда основних школа. Потенцирајући рад са пионирима обезбеђујемо кадар који ће наставити са радом у организацији.

У овој години ћемо, надамо се, успети да формирамо (уз помоћ ДМИ „Полет“ из Крагујевца и руководства истраживача на нивоу региона) и организацију Младих истраживача на нивоу општине.

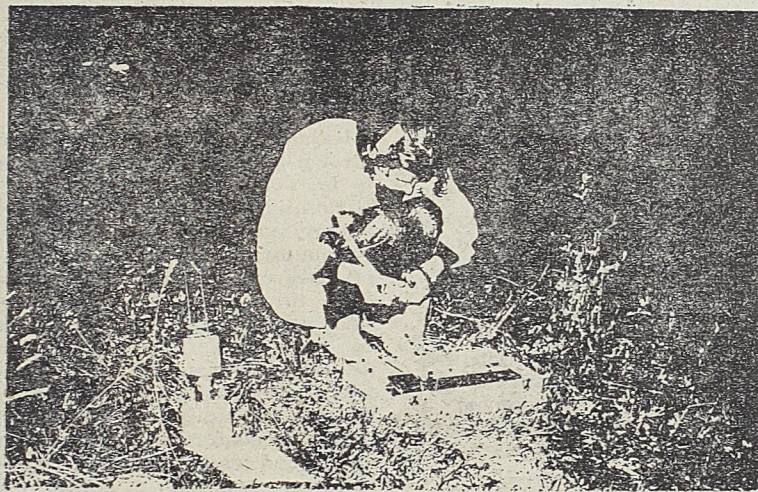
С. Милошевић

КРАЉЕВО

НЕ МИРУЈУ

Млади истраживачи Краљева не мирују. Археолози врше обуку како би што спремније дочекали лепо време и кренули у сарадњи са археолозима Музеја из Краљева на „ископавања“ у селу Ратина на терену Дивље поље. Ни остале секције не седе скрштених руку већ се припремају да што спремније дочекају истраживачко лето. У другој половини фебруара у сарадњи са регионалним удружењем дистрофичара краљевачког региона Млади истраживачи су спровели једно занимљиво истраживање, пре кој је, да би учесници што спремније дочекали акцију, организовано предавање професора др Зеца са Дефектолошког факултета у Београду.

М. Пирић

Астрономи у Сарајеву

Двадесетог фебруара екипа астронома аматера посетила је астрономску опсерваторију „Чолина Капа“ на Требевићу, близу Сарајева. Том приликом млади астрономи су били упознати са радом ове опсерваторије, њиховим искуством у вези изградње опсерваторије, набавком и израдом инструмената. Ова сазнања послужиле нам за будућу изградњу опсерваторије у Петници.

В. Јанковић

НИШ

ЕКОЛОШКО ВЕЧЕ

У Нишу до сада није било конкретне сарадње између Књижевне омладине и Младих истраживача. Главна спона за успостављање сарадње била је заједничка љубав према природи. Желећи да на неки начин пропацирамо ту љубав и пажњу према природи, организовали смо вече под мало неубичајеним називом: „Еколошко књижевно вече“. На тој вечери, одржаној у просторијама ОВО „Светозар Марковић“, чланови Књижевне омладине су говорили поезију и прозу која је на различите начине говорила о лепотама и очувању природе. Између текстова су певане песме са истом тематиком. Све то је праћено пројекцијом слајдова са мотивима из природе. Као порука са ове вечери остаће специјално за ту прилику написана химна:

Не бацајте бубре у ме,
природа вас моли,
Не кидајте цвеће сада,
верујте то боли.
Још један покрет ваш
учиниће све
да вековима стварано
нестане за трен.

С. П.

БАНКАРИ ПОМАЗУ

Крајем јануара изведена је веома успешна зимска акција младих истраживача из Пирота. Истраживање је обављено у Великој Лукањи, Гостуши и Малој Лукањи, а са циљем да се прикупи што више грађе из области етнологије и социологије.

Ово је прва овогодишња акција истраживача која је била веома масовна и дала добре резултате. Око двадесетак учесника било је подељено у 7 група од којих је свака имала свој упитник и своју област истраживања. Поред тога, и број тема је био велики, почев од обичаја, веровања и народних пош-

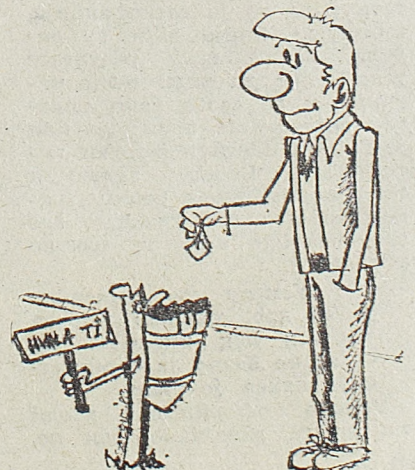
њи, па преко сећања преживелих ратника и бораца, до изгледа насеља, начина грађења кућа и данашњег живота на овом подручју. Једном речју, истражено је и забележено све што је било занимљиво и необично.

Учесници су били смештени у основној школи у В. Лукањи где су их домаћини, а посебно омладина, веома добро прихватили. Један радни дан био је подељен на преподневни рад на терену и поподневни одмор и сређивање резултата. У вечерњим часовима истраживачи су се забављали са омладином В. Лукање. Уопште, било је веома забавно и весело.

Иначе, ову акцију помогла је „Београдска банка“ — Основна банка Пирот својим не малим новчаним прилогом. У сусрет је изашао и Гарнизон ЈНА који је уступио простораче за преноћиште и шаторска крила.

Сада, након акције, следи детаљно сређивање свих резултата и фото документације а, ако буде услова, штампаће се и публикација са грабом за будућа истраживања овог подручја. Наравно, за публикацију треба доста средстава тако да је то још увек несигурно како је идеја веома добра и има изгледа да се оствари.

Т. Јевтић

ПИШЕМО ДА БИ НАС ЧИТАЛИ

* Било би добро да на почетку нашег разговора кажемо, с обзиром на актуелност те теме, нешто о значају информисања.

Информисање је најприроднија појава у историји ове планете. То је најјача и највећа човекова потреба. Од свог постанка човек је имао потребу да информише и да буде информисан. Можемо говорити о информисању човека који се приликом одласка у лов пењао на дрво и обавештавао остале чланове своје групе о најлакшу животиња.

Посебан значај информисање има, свакако у самоуправном друштву. Свако ко самоуправља мора, на само да буде информисан, него да информише, да се огласи. Уколико тога нема онда самоуправљање представља само скуп жеља, потреба, захтева... А самоуправљање је, уствари, сарадња међу људима, удруживање воља, снага, памети... Информисање је, уkratко, једна од најбитнијих одредница самоуправних односа — без правог информисања нема ни правог самоуправљања. Зато мислим да је погрешно, када је информисање у питању говорити о његовом значају, треба говорити о функционисању једне суштине.

* Информисање је, сигурно, једна од најбитнијих ствари и када је реч о нашој организацији, организацији Младих истраживача Србије?

Свакако. Тај рад којим се бавите без информисања био би нешто глуво и слепо, његова корист била би знатно сужена. Јер, када се виде резултати рада то је satisfакција, признање онима који су радили. Затим, ваше резултате тако може да види неки научник и да сазна неки податак који му је промакао или је био на маргини његовог истраживања. Веома је важно да ви у вашем листу, рецимо, покажете шта сте урадили, где сте грешили, како те грешке исправити.

* Усмено информисање је — као, условно речено, посебан вид информисања — веома битно за организације каква је наша.

Усмено информисање, хтели ми да га развијамо или не,

сво се развија али и гуши, више лошим степеном самоуправљања него декретима. Усмено информисање је превладајуће у малим организацијама каква је ваша. Уствари ми Југословени смо више усмени него писмени.

Неопходно је да се квалитет усменог информисања, и информисања уопште побољша, да буде сажетије. Четири су највеће грешке у информисању: преопширност (преоптерећеност информације подацима), непотпуност (није у супротности са првом карактеристиком), неразумљивост (не мора да буде и нетачност) и закашњење (често се одлука усвоји па се онда изјашњавамо о њој).

За нетачно информисање криви су новинари и радници у службама информисања. Организација каква је ваша мора да има свој лист, билтен, разглас, цепне новине...

Посебно је занимљива форма цепних новина. За ваше акције, за тридесетак људи који учествују на вашим акцијама то је веома практично средство информисања. Формат, ти раж и техника штампања по вашој жељи. Излазе чим се напуне (у историји новинарства је познат крилатица да лист излази кад накупи довољно весту). Али, то мора бити добро урађено, не левом руком.

Цепне и зидне новине па још ако је могуће, и разглас, то је брзо и ефикасно информисање на акцијама. Најзначајније вести са акција могу се искористити и за лист.

Треба, при том, увек имати на уму да не информишемо да бисмо задовољили радозналост не да држимо проповеди, него да утичемо. Увек се морамо служити истином зашто је нешто урађено, посматрати све објективно, указивати на дилеме, колебања, лутања, грешке... Позитивније је добро осветлити грешке него добар пример еуфорично описивати а не указати како је до њега дошло. Треба писати тако да то постане део искуства читалаца.

* Такозваној великој штампани као да омладинска проблематика, сем ако се не ради о некаквим експесима, грешкама омладице, није

баш занимљиво, мало простора посвећује младима? Најчешће, и ако се пише то раде новинари којима је страна проблематика младих.

Највећи проблем је у томе што у редакцијама седе људи ја их зовем редакцијским уселицама, које мрзи да оду у живот, на лице места. То су, углавном, форумски новинари, „материјалисти“ у том смислу што је њихов једини посао прерађивање материјала са састанака. Код таквих се не треба трудити. Треба тражити репортере који воле живу реч гнушају се реферата. Лети посебно треба атаковати на те листове који губе скупштинске хронике и остаје им много простора.

Ипак, најважније у свему овоме је оспособљавање својих информатора. Припремити их шта да запазе, запишу, да од првог дана по свом упитнику који смо им дали региструју податке, тиме ће да утичу на ток акције, да је побољшају. Они морају да пишу и за такозвану озбиљну штампу. Јер, ниједна редакција нема толики број новинара да би могли покрити све области.

Ако, и поред тога што их ви снабдевате информацијама, ли стови ништа не објављују о вашем раду, фино напишете писмо главном уреднику и уверите га да омладински ђаво није тако црн као што се мисли. Ако ни то не уроди пло-

дом онда своје делегату у Саветима гласила (омладинска организација, надам се, има делегате у њима) дате сугестије које ће он изнети на састанку Савета. Треба утицати на уређивачку политику. Никада не треба користити само један канал утицаја. Шта ако се он запуши?

* Често се говори о омладинској штампи. Шта Ви мислите о њој, о језику, односно речнику којим се она служи?

Својевремено сам писао у омладинској штампи, а данас је редовно читам, тако да се може рећи да је добро познајем.

Не мислим да омладинска штампа треба да буде опозиција за разлику од оне друге, велике које се назива режимском, већ и једна и друга треба да се боре за остваривање уставних начела. Ако би се придржавали тога онда би разлика између омладинске и оне друге штампе била само у речнику. Шта уосталом значи данас епитет режимски? То је црта из времена ненародних режима, а ово данас је само управни систем.

Већ сам рекао да волим да читам омладинску штампу. Волим њен речник. Волим шатровачки, језик улице, антиконференцијашки, али не простачки. Не диже ми се притисак када прочитам псовку у тексту, али ја је не бих ставио у текст. Можда сам застарео, не знам. Пишемо да бих нас неко читао, а читаће нас ако може да нас разуме. Ако желимо да учествујемо у некој промени, напретку, морамо имати неку поруку, али поруку коју ће читалац разумети, не питајући се шта је то што желимо. Пишемо ли са превисше ироније, шатровачких израза... дејство поруке је јако умањено. Удаљавање од јасног језика штети поруци, умањује њен утицај.

Гласам за леп, жив, алегоричан језик, да онај који га чита не мора кроз њега да се пробија као кроз шибље.

Ј. Божановић

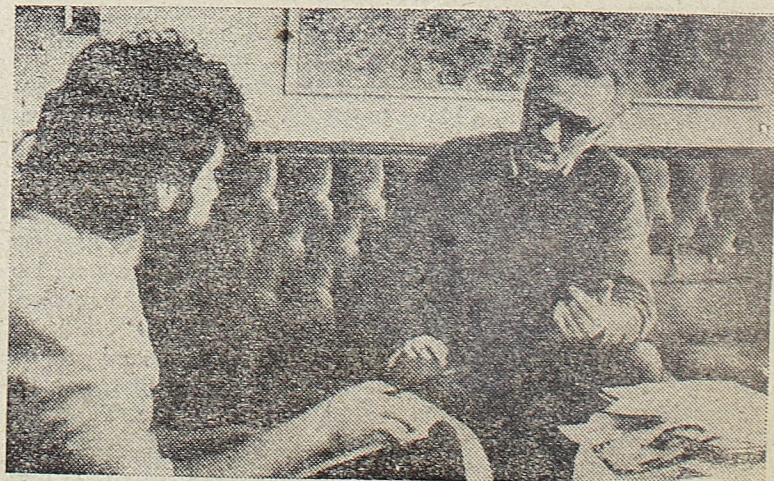

Фото: Н. Бибић, Б. Бек

Њ. В. ВОДА

У школи смо данима били збуњени. На белој површини зида као спуштени из небеског плаветнила тихо су се њихали пространи панон са лепим животним сликама. Бела рука са дугим прстима држала је чашу. Гледали смо како на прелазу из воде у ваздух стоји сивкасти трбух течности. Један прах, други трећи — плаво, а потом видљиво грчевито настојање да се задржи преходна боја воде (Бобан је касније причао да је чуо уздахе срца воде у чаши!), зелено. Зелена вода је затим падала у талком млазу. Бела рука са дугим прстима држала је црни штап. Запањени смо видели како се млаз воде примиче и креће за штапом, како се игра. Зека је причао како је видео у позадини неку светлост са прстима — „она помера воду“. Ужаснути пред овим појавама одлучили смо да сагледамо руку мало ближе и опипамо је.

Ноћ је пошла са нама у школски парк, а затим и пред школу. Нико нас није запазио док смо додиривали један за другим јагодице прстију („Можда је она кључ загонетке“ — Весна). Нико нас није запазио док смо покушавали да чујемо дах срца воде, да видимо шта је у води зелено („То расту траве јер имају много кише“ — Саша). Под светлоћу лампи утврдили смо да је пано гладак и раван папир, да се рука не помера, да је човекова и да има онолико прстију колико и ми да се не чује уздах воде, да се траве не виде. Осећање да се нешто мења без видљивог узрока прогонило нас је данима. Низ наредних покрета је и проишало из ове неизвесности. Безуспешна питања постављана су водитељима, њиховим пријатељима... Нисмо знали.

Кроз неколико година, у јесен, пред нама предивна плава књига у којој су се поновиле пређашње слике, ири чему су се некадашње чудне појаве и својства била објашњена са више доказаних истина повезаних у бајнолику, скоро нестварну целину.

„Вода је растварач многих супстанци, она је диграл“ — наставница хемије, 11 часова, 8. I

„Вода има своју тројну тачку“ — наставница физике, 8, 05 часова, 15. XII.

У нашим радним просторијама стајало је тридесет модела молекула воде, тридесет различитих прекрасних њених фотографија. Априлске и мајске ноћи ове године често су нас затицале у школским просторијама на проучавању дејства супстанци, како дуго радимо на одређивању састојака воде.

У току јуна обавестили смо становништво, а у току јула спровели испитивање својства воде у нашем крају.

За пиће — Јасна, Весна.

За реке и језера — Саша, Станко, Иван, Јелена, Биља, Драган, Света.

За изворе — Бана, Зора, Маја, Веља, Јасмина, Сузана, Тоца, Биља, Снежана, Бранко.

Станко (на скупштини групе за воде 6. XI): „При томе су нам много помогли наши професори који су с нама провели и неколико ноћи на терену. Ја знам још група ван школе које су желеле да раде на овом пољу, али нису имали никакве подршке“.

Прикупљени подаци оправдали су корист и сврху наших напора. У светлости нашег рада појавиле су се чињенице, докази небриге према нашем благу. Подстакнути забрињавајућом ситуацијом подузели смо низ мера на побољшању постојећег стања. А председник је на нашој скупштини, гледајући у достављени писани рад, рекао: „Они су својом самоиницијативом и радом скинули прашину са ове области. Они су заиста народни добротвори.“

И. П.

ОСНОВЦИ ИСТРАЖУЈУ

КЛИНЦИ КОЈИ ОБЕЋАВАЈУ

Школа „Др Иван Рибар“ у Бежанији. Улазимо и прво на шта у холу налазимо је велики, пропагандни плакат Младих истраживача. Пењемо се на други спрат и срећемо са Ружицом Јаковљевић, професором физике и уједно руководиоцем иницијативног одбора секције Младих истраживача у овој школи. Ту је и Биљана Шего, ученица осмог разреда, активиста ове акције и руководилац етнолошке групе.

После краћег представљања започињемо разговор о настанку и развоју ове акције која је практично још у повоју. Слушамо причу о томе како је директор Љубомир Младеновић

ОНИ ДОЛАЗЕ

ЕМИЛ И ЛЕПТИРИ

„Боја лептира увек је привлачила а и данас привлачи погледе пролазника излетника и научника. За неке они су легећи цветови, а за неке, као за народ са острва Катају у Јапану, лептири су душе покојника који се враћају на овај свет“ — каже Емил Вајганд, ученик који већ неколико година са великом љубављу и стрпљењем истражује лептире.

● Емиле, откуд та љубав према биологији, истраживању, лептирима?

— Љубав према свему што је створила природа у мени постоји још од рођења. Та љубав ме је и натерала да дубље зароним у врло чудесан свет природе. Велики утицај су имали родитељи, биолози, који своје слободно време проводе у друштву са микроскопима, спрветама, природом. Шта ме је привукло лептирима? То је помало тешко питање. Вероватно, као и многе друге, лептирски лет и лепота њихових крила.

● Колико врста лептира имаш у својој збирци?

— До сада сам сакупио 43 врсте. Највећи број пирапада фамилијама: Papilionidae, Pieridae, Nymphalidae, Lycaenidae, Satyridae. Када говорим о врстама лептира не могу а да не кажем да чак и навика проучавајући лептире воли да залеприца царством фантазије дајући фамилијама и врстама лептира помало мистериозна

имена, на пример: Argynis је надимак богиње Венере, Vanessa је бекља Изидине свештенице Ио, Sphingidae су до биле назив по сфингама а Nymphalidae по Нимфама.

● Емиле, да ли имаш потешкоћа у свом раду и на чему тренутно радиш?

— Потешкоћа је, свакако, пуно. Литературе је јако мало, па ми то отежава одређивање врста. Приморан сам да читам страну литературу што значи да упоредо морам и да вршим преводне. Како је литература коју сам до сада користио издата у веома великим временским размацама, за једну исту врсту налазим различите називе. Још нисам нашао податак колико се врста лептира налази на тлу Југославије, што говори да је фауна Југославије недовољно испитана. До сада сам написао један мали рад о врстама лептира, а тренутно радим на биљкама које лептири посећују и местима где полажу јаја. Биће то само мали прилог фауни Југославије, како овај младић и сам рече. Младић залубљен у науку, у истраживања, младић који ради самостално, који у дубини душе несебично жели да са неким подели ово своје истраживање. На жалост у Сомбору, граду у коме је друштво Младих истраживача настало, процвало и нестало за само годину дана, граду у ком људи не брину много о науци, Емилу се, највероватније, неће пружити та прилика.

Весна Јевтић

још одавно покушао да иницира стварање истраживачког подматка у овој школи, али је, због пасивности и незаинтересованости извесних професора који су требали да спроведу у дело ове идеје, план пропао. После овога, наставница физике је преузела бригу око формирања подматка, тако да се повезала са РК МИС одакле је добила стручну помоћ. Убрзо је у школи организована пројекција филма и предавање о активностима Младих истраживача које је наишло на добар одзив код ученика и њихову велику заинтересованост тако да су одмах оформљене три групе: биолошка, етнолошка и ар-

хеолошка са којима се даље радило на упознавању одређених научних дисциплина путем предавања. Значајни ентузијазмом Ружица Јаковљевић нам говори о великом интересовању младих нараштаја за науку и нова сазнања. У даљем плану ове акције је слање на дводневну акцију у Петницу ученика (отпх најактивнијих) који би постали обучени кадар секције, што би се одразило у њеном даљем развоју.

Опраштајући се зажелели смо праву „истраживачку срећу“ члановима ове секције која је још у зачетку, али која пуно обећава.

Д. Панчић

МЕЂУНАРОДНА СМОТРА

„ПИТАО БИХ НЕШТО
АЛИ МЕ СРАМОТА
ИМА ЛИ НА ОВОЈ
ПЛАНЕТИ ЖИВОТА?“

М. Жуборски — „Питање“

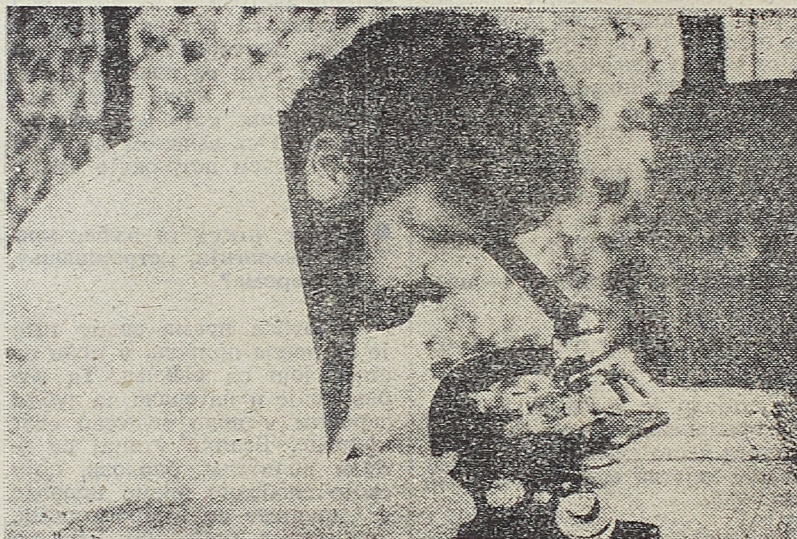
И поред невероватног напретка свих грана индустријске производње, и поред свакодневног савлађивања и усвајања нових технологија, човек, као разумно биће, и даље се понаша ирационално. По умереним проценама општи обим свих врста отпадака свих грана људске делатности годишње прелази количину од 40 милијарди тона, а то чини приближно половину свих врста материјала ловину свих врста материја који се узимају из залиха природе. Данак који се плаћа због овако немарног односа највећи је, чини се, када су у питању воде, односно квалитет вода река, језера, мора и океана. Високу цену овог прогреса плаћа човек, посредно или непосредно, својим здрављем, као и поремећајима и угрожавањима генетског хода великог броја биљних и животињских врста. Око 25000 биљних врста и више од 1000 животињских угрожено је или је на путу ишчезавања. Све ово нужно доводи до озбиљних економских, еколошких и социјалних пос-

ледица и не само њих. Управо је то једно од питања на које покушава да одговори екологија, тј. да ли разарајуће последице производње не превазилазе производне ефекте због претераних задирања које она врши на тек обновљеним ресурсима. Покушавајући да одговори на ово питање, екологија се, у ствари, бави условима које економска делатност мора да испуни и спољашњим границама које мора да поштује како не би изазвала последице које су супротне њеним циљевима, или чак неспо-

вобљивања. Публичка конференција Младих истраживача Србије организована између 25. V и 5. VI 1983. Међународну смотру радова на тему „Заштита човекове средине“. Смотра би обухватила радове из екологије подељене у следеће подтеме: заштита во-заштита човекове радне средине и слободна тема.

Поред класичног система излагања истраживачких радова, предвиђена је и могућност организовања панел дискусија, као и пројекција слајдова и филмова са истраживачких акција. Смотра би требало да презентира јавности резултате еколошких истраживања младих научних радника, студената и ученика.

Мирослав Николић

јиве са њеним сопственим постављањем.

Млади истраживачи Србије, од самих почетака бављењем истраживачким радом, схватили су значај еколошких истраживања пре свега као напора за очувањем човекове средине, и прихватили их као своја права и обавезе и као такве унели у програм својих активности. Ову своју програмску активност они не реализују само кроз омладинске истраживачке акције републичког и савезног карактера, већ и кроз свакодневну делатност и активност основних организација Младих истраживача широм Србије. Од почетних истраживања загађености Борског језера и његове околине, преко истраживања загађености ваздуха у појединим општинама Београда и ергономских истраживања у Индустрији мотора Раковица (негативно дејство буке) и прошлогодишње истраживачке експедиције „Сава 82“, расло је и програмски се ширило интересовање младих за ову област истраживања.

У години која је проглашена „Годином питке воде“, а поводом светског дана човекове околине и Дана младости, Ре-

Формирана Нова Група

У оквиру организације Младих истраживача Ваљева „Владимир Мандић Манда“ формирана је нова истраживачка група за испитивање јавног мњења Ваљева и околине.

Групу за сада сачињава седам ученика новинарског смера IV-2 одељења из ООУР-а „25 мај“.

Први подухват ове групе је покретање акције анкетирања грађанства о читаности књига у Ваљеву.

Поред овог да га тако назовем интересовања за читаност, као следећи задатак ове групе биће спроведена анкета о читаности књига, које је до сада издао ваљевски издавач „Милић Бакић“. Али, ово је само почетак јер много тога ова група има да испита, а исто тако и да покаже и репрезентује, тј. да изнесе још много ставова јавног мњења према одређеним појавама.

С. Адамовић

НОВОПАЗАРСКИ УТИСЦИ

УГЛЕД, ШТА ТО БЕШЕ

Долазили су и пролазили кроз Нови Пазар разни каравани и караванчићи. И свима је било лепо, сви су одлазили задовољни. Тако једног топлог лета, овог века, у Нови Пазар стиже караван Младих истраживача-етнолога. Растрчаше се новопазарски функционери да угосте све те младиће и девојке који им први пут долазе. Новопазарски истраживачи су задовољно трљали дланове, верујући да ће им другари који долазе помоћи да још мало учврсте свој углед у граду.

Радили су Млади истраживачи свој посао поштено, а њихови руководиоци су много обећавали, хтели да се одуже људима за гостопримство. Склопљена су и многобројна пријатељства. На разговору је било суза и обећања да ће до сусрета доћи, ваљда је такав ред кад се људи растају. Још дуго се причало о Младим истраживачима, подмиривани су рачуни и живело се у нади да ће до сусрета доћи и да ће на гомили хахата бити написано све оно што је почело да пада у заборав, сва предања и сви обичаји. Тако је то било тог топлог лета овог века.

А, овако је ове зиме, овог века. До сусрета није дошло, нити ће доћи. Стручни хахати нису дошли, а неће ни доћи, а још увек у архиву ОКССО брижљиво се чувају хахати на којима су сви рачуни акције. У Младе истраживаче овдашње више нико поверења нема, осим неких другарица и другова из ОКССО.

Још увек кроз Нови Пазар долазе и пролазе каравани и караванчићи, али је само једно горко искуство остало из времена једног лета овог века. Новопазарски Млади истраживачи с пуним правом се питају: Углед, шта беше то?

С. Новосел

Званични језици Смотре биће енглески и руски. Прве предпријаве за Смотру (треба да стигну на адресу организатора РК Младих истраживача Србије, Хо Ши Минова 27,11 070 Нови Београд до 20. априла) треба да садрже краћи резиме рада (највише на две куцане стране) на једном од ова два језика, док би целокупни радови, (истраживања рабена и последњих 5 год.) изложени на 15—20 страница куцаног текста, са две стручне рецензије (ово је неопходно због штампања Збраника ове Смотре) требало да буду достављени најкасније до 15. маја ове године.

Смотра би трајала највише три радна дана, а учесници би били, поред чланова организација Младих истраживача Србије, млади научни радници и студенти из свих универзитетских центара наше земље, као и извесан број учесника из иностранства (КОМСОМЛ Украјине и др.) које бисмо обезбедили преко осталих суорганизатора Смотре (РК ССО Србије, Координациони одбор за организовање ОИА Савезне конференције ССО Југославије, Југословенски савез за заштиту и унапређивање човекове околине и др.). Међу учесницима Смотре били би и представници осталих друштвених организација, колективних чланова ССО, а неке од њих ће се појавити и као суорганизатори Смотре.

Место одржавања Смотре биће Београд, а трошкови организације, исхране и смештаја учесника били би покривени делом из котизације за учеснике из универзитетских центара, рекламом (евентуално спонзорством) и средствима организатора и суорганизатора.

МОЖЕ СЕ И ВИШЕ

Враћамо филм догађаја уназад, сећања допиру до 1979. и осамдесете године када се формира Иницијативни одбор Младих истраживача Крушевца. Почетак који личи на многе друге, на жалост честе, неуспеле покушаје. Слање чланова на Омладинске истраживачке акције, покушај организовања сопствених акција и неразумевање тадашњег омладинског руководства, основне су карактеристике тог периода. И онда све почиње да личи на бајку, на филм са хепендом: стасавују млади а са студија се враћају стари активисти који у себи носе светли цвет истраживачки, сакупљају се они који верују у продроност, упорност и чист и поштен рад, у рад који ће донети резултате.

Листамо архиву: 29. јануара први састанак радне групе ОК ССО за формирање организације Младих истраживача. Већ 12. фебруара исте 1982. године прве основне организације и друштва МИ у средњошколским центрима и организацијама удруженог рада и, тих дана, одлука председништва омладине општине: у циљу ефикаснијег рада и остваривања услова за формирање Општинске конференције МИ формира се Општински одбор МИ Крушевца. Од тада почиње оно што најчешће није било манир сличних организација: Општински одбор конципирајући програм активности ступа у контакт са представницима шире друштвене заједнице, представницима ОУР, ДПО, СИЗ како би активност Младих истраживача представљала истовремено и потребу средине и појединачни и групни интерес младих. Из тих контаката произилази чврсто заједничко опредељење: формирати Општинску конференцију Младих истраживача Крушевца. Што речено то и учињено: 13. марта 1982. године раба се Конференција, тада са десет основних организација. На списку чланова председништва срећемо имена позната међу Младим истраживачима: Живомир Милековић, Миле Обрадовић, Горан Јаковљевић и други, затим истакнути активисти ССО из Крушевца: Дејан Лукић, Драги Николић, Драгослав Марковић... Формиран је Акциони одбор и Програмски савет конференције у који улазе представници удруженог рада, ДПО и јавни и научни радници из Крушевца: проф. др Десимир

Јевтић, Павле Бубања, др Милорад Стошић, др Милан Недељковић, мр Вито Станојевић и други чија је помоћ у конципирању десетак програма које усваја конференција као своја опредељења за наредни период непрочењива.

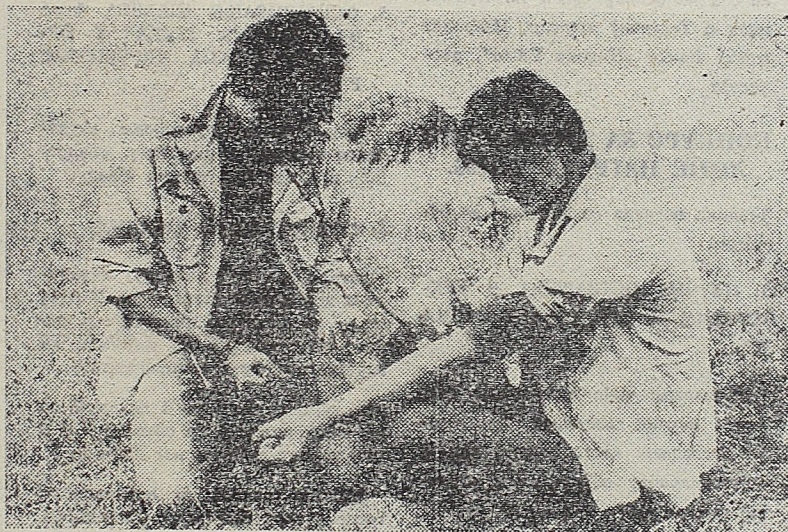
На основу претходних разговора у сарадњи са СО Крушевац и другим субјектима усваја се у општини и Друштвени договор о развоју научноистраживачког рада младих кроз организацију МИ којим се на самоуправни начин регулише статус и положај ОК МИ Крушевца. У склопу таквог опредељења је и вишегодишња омладинска истраживачка акција „Јастребац“.

Има ли већег изазова за организацију у настајању од оног да прихвати организацију велике акције, која је одмах или стврстава у велике и снажне или баца у засенак и на почетку рада показује њену немоћ? Акција „Јастребац 82“ је

није имале позитивне резултате на појединим програмским акцијама?

Лако је сада после свега рећи: били су у праву и визионарски по сматрали ствари, да су желели да успехом ове акције добију у својој средини нове шире могућности за рад и деловање, да залече ту вечиту ракурану друштвених организација — беспарицу, да су својим резултатима отворили себи врата за излазак из анонимности и да уздигнуте главе прекораче прагове многих институција.

У сећању су још први сусрети са представницима друштвено-политичких организација, СИЗ, и удруженог рада када се на ову акцију гледало као на својеврсни експеримент, када се у подтексту афирмативности њихових одговора препознатљиво издвајала теза да акцију треба подржати првенствено због тога што покушава да окупи младе. И баш та неверица, то препоз

навање уздржаног (не) поверења јачало је у истраживачима уверење да морају показати да је та активност вишезначна и да је један од резултата представља и стварни истраживачки домет, представљала је нову инспирацију — инспирацију доказивања.

И онда долази лето. Њих шездесеторо распоређених у петнаестак екипа, наоружаних бележницама, боцама, мрежама за инсекте, картама, бусолама и, наравно, жељом и знањем, креће у лов на драгоцени податке о живом свету, шумама и водама централног дела Јастребца. Сваким даном августа постајало је јасно да труд и поверење нису узалудни, подаци који долазе са терена и они до којих се долази у лабораторијама дају нову инспирацију, апетити расту, жеља се више и боље.

Још у току акције постају свесни својих слабости и пропуста, али и снаге коју поседују. Долазе признања и похвале које представљају нову обавезу, да следећа акција буде још квалитетнија, организованија, да се одржи високо место које

Година хиљадудеветстоосамдесетдруга. Март месеца. Тринаести дан у месецу. У Крушевцу је тог дана формирана Општинска конференција Младих истраживача. То ће остати као званичан почетак рада ове организације. А где су и од када дотирају њени стварни корени? О томе и још много чему сазнаћете читајући овај текст.

је њихов првенац заслужио прошле године.

Долазе дани непосредне припреме ОИА „Јастребац 83“, дани нове мобилизације да се досегне више. Сада се на пропусте не може гледати као на почетничко неискључиво.

Сад се може и мора свакако више. Међу крушевачким истраживачима нема незнајућих и свемогућих, нема незамењивих, али има из дана у дан све више људи а више људи вреди, више и може.

Миле Обрадовић

ПРИЈАТЕЉСТВО СА НОРВЕЖАНИМА

После краћег зимског распуста прокупачки Млади истраживачи су почели да раде пуном паром. У петак 11. П одржали смо састанак на коме је било речи о оснивању клуба „Пријатељства“ у Прокупљу, 19. 2. вршено је анкетирање бораца „Југословенско-норвешког пријатељства бораца а крајем фебруара реализоване су биолошка и фармацијска акција.

На састанку одржаном 11. 2. присуствовала су и два борца интернирана за време рата у Норвешку. Они су нам причали о несекундној помоћи коју су Норвежани пружали нашим борцима. Пошто то пријатељство траје доста дуго, прокупачки Млади истраживачи су донели одлуку да наставе ту традицију и оснују клуб. У Југославији су од сада 32 општинске оформиле оваква друштва. За председника нашег клуба изабран је Горан Замбони а за секретара Љиљана Милошевић. Друштво броји, за сада, 45 чланова али ми се надамо да ће их ускоро бити више јер је наша жеља да учврстимо пријатељство са младима Норвешке и продужимо традицију која траје деценијама.

Ј. Пришћ

ХАЛО, КРУШЕВАЦ

Крушевачки истраживачи велику пажњу посветиће ове године формирању организација Младих истраживача у селима крушевачке општине. Већ су основне организације МИ у основним школама у Рибару, Шанцу и Великом Шилеговцу. То су за сада чланови Подмлатка МИ, али ће касније, уз искуство које носе рад и време, надамо се, остати активни чланови организације МИ Крушевац.

Млади истраживачи у образовним центрима труде се да време изме-

ђу летњих истраживачких акција попуне понеком локалном акцијом. Управо је у току израда летописа коју спроводе ученици ОЦ „Велко Влаховић“ у Крушевцу.

Ученици ОЦ „Боса Цветић“, махом здравственог смера, спровели су недавно локалну акцију у којој су анкетирањем испитивали услове и начин живота оболелих од парализе, у циљу побољшања животних услова болесника пригодним препаратима.

Ј. Петровић

ПАРДОН

У прошлом броју нашег листа дошло је до једне о-машке техничке природе. Наиме, на последњој страни, у списку програмских акција које ће се ове године реализовати у склопу ОИА „Титовим путем 83”, ни је наведено где се реализују четири ПА (архитектонска, историчарска, ПА противпожарне заштите и медицинска) са почетка текста. Те акције се, овог лета, реализују на територији града Београда. Надамо се да ће те, драги читаоци, уважити ово наше извињење и да ће те, уколико желите да учествуете на некој од наведених акција, сести, попуњити пријаву и послати нам је. Још није касно!

ЈА БИХ НА АКЦИЈУ

Ја сам Драган из Кикинде. Ученик сам седмог разреда основне школе. О вама сам чуо од брата који је пре две године био учесник Омладинске истраживачке акције у околини Алексинца. Причао ми је о другарству и њиховим излетима у природу, о радним задацима, приредбама и вечерима проведеним уз логорску ватру. Причао ми је о неком инструктору који им је ударао чврге на јутарњој гимнастици... Али, ја сам ипак решио да идем на ту акцију и да на њој упознамо неке другарице и другове. Мој брат на акцији није имао девојку (истина, неке девојчице су му се писмима јављале после акције) али ја сам решио тамо да се заљубим.

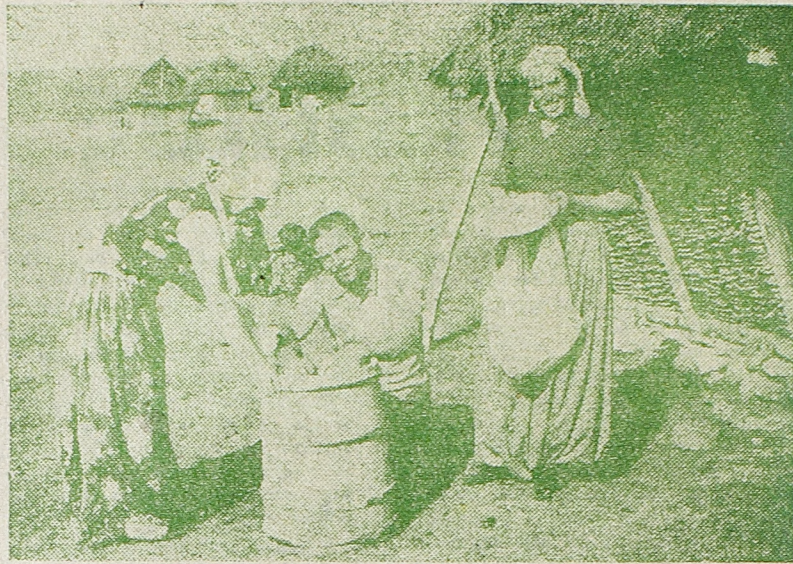
Одличан сам ђак, а у слободном времену тренирам пливање, читам књиге (тренутно „Тајанствено острво” од Жила Верна) и идем повремено на пецање.

Не радим ништа у омладинској организацији јер још нисам њен члан, а пионирска организација у мојој школи као да и не постоји. Понекад са друговима играм кошарку и фудбал у Ш месној заједници.

Док је мој брат у другој соби учио ја сам кршио узео од њега пријаву из „МИ” који му ви редовно шаљете (и ја га читам). Он ће сигурно набавити другу пријаву јер је снала жив. (знам ја њега). Мени су мама и тата дозволили да идем на истраживачку акцију.

Сада, здраво!!! Надам се да ће те ме примити на акцију.

Драган Мирсављев

ТЕСЛЕ ГДЕ СТЕ?

У складу са Самоуправним споразумом о Фонду „Никола Тесла”, а на основу члана 12. Правилника о Теслиној награди, Извршни одбор Фонда „Никола Тесла”, расписује

КОНКУРС ЗА ДОДЕЛУ ТЕСЛИНЕ НАГРАДЕ У 1983.

Теслина награда се додељује за области:

1. НАУЧНА ОСТВАРЕЊА У ТЕХНИЧКИМ И ПРИРОДНИМ НАУКАМА

(Остварење које представља изузетан научни допринос, примењено последњих десет година или у истом периоду објављено у стручној литератури)

2. ПРОНАЛАЗАШТВО

(значајан проналазак примењен у науци и привреди и заштићен патентом исправом)

3. РАЦИОНАЛИЗАТОРСТВО

(поступак којим је постигнуто битно побољшање конструкционог или технолошког решења, знатно повећање продуктивности рада и уштеда у раду и материјалу)

4. НОВАТОРСТВО

(иницијатива којом се помоћу познатих техничких средстава или технолошких поступака изузетно унапре-

ђује техничко-технолошки, економски и радни резултати)

5. ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА ФОНДА „НИКОЛА ТЕСЛА” У ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА

вишегодишње спровођење активности којима се подстицху, унапређују и остварују циљеви Фонда)

6. СТВАРАЛАШТВО МЛАДИХ

награђују се учесници, студенти и други омладинци — до 27 година — за запажене резултате и радове који указују на склоност ка научно-техничком стваралаштву)

За области од 1 до 4 додељује се по једна награда. За области 5 и 6 додељује се највише пет награда.

Теслина награда за појединце и групе аутора састоји се од плакете, повеље и новчаног износа, а за организације од плакете и повеље.

Кандидате за области од 1 до 5 могу предлагати само чланице Фонда „Никола Тесла”, а кандидате за стваралаштво младих могу предлагати и образовне установе, омладинске и друштвене организације и када нису чланице Фонда.

Писмени предлози за Теслину награду, са потпуним подацима и одговарајућом документацијом достављају се Извршном одбору Фонда „Никола Тесла”, Кнеза Милоша 10, 11000 Београд, најкасније до 31. марта 1983. године.

Ближа обавештења, телефон 011/330-641; 685-831.

ФОНД НИКОЛА ТЕСЛА”

СМЕДЕРЕВО

БУНАР ЖЕЉА

Ево једног ступца (за водољупца) који ће, надам се, заинтересовати све обожаваоце хемије, биологије, анализе, мерења и испитивања воде, а тиче се: Одладинске истраживачке акције „Титовим путем 83”, још ближе, хидролошке програмске акције у Смедереву. Па, ако сте у недоумици, не можете да изаберете једну од огромног броја истраживачких акција саветујем вам да се нађемо овде у другој смени а то је крај јула-почетак августа (25—1).

Теме истраживања су већ одређене и гласе:

„Истраживање хидролошких објеката и испитивање волоснабдевања и уклањања отпадних материјала из домаћинства, а циљеви су: утврђивање стања водних потенцијала, хемијске и бактериолошке исправности воде за пиће и израда катастра и предлога мера за заштиту и даље коришћење.

На сваком или репрезентативном хидролошком објекту извршиће се непосредна истраживања. Добри познаваоци ове области погађају да се ради о одређивању координата (х и у), мерењу температуре и извесних удаљености...

Једна од најважнијих фаза истраживања је физичко-хемијска анализа (одређивање ПХ вредности, боје, мириса, укуса и процената специфичних једињења) а заједно са њом и микробиолошких која обухватају испитивање живих клица у води посебним методама.

Укратко, на акцији ће се извршити комплетна анализа података са освртом на мере заштите подземних вода и њиховог коришћења у ванредним условима.

Да спомнем и то да ће финансијско питање бити регулисано на основу самоуправних споразума о удруживању средстава, на подрчку подунавског региона и наше општине.

Период састављања, усвајања и потписивања самоуправног споразума, испитивања могућности и усглашавања мишљења између РК МИС, ОК ССО, ОК МИ и финансијера тек предстоји... али хидролози, баците новчић у бунар жеља!

Б. С.

